

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Par īpašo pievienotās vērtības nodokļa maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību

13.08.2020.

Saturs

1.	Kas var izmantot īpašo kārtību	4
2.	PVN uzskaites kārtība, sākot piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību	7
3.	PVN uzskaites kārtība, kārtojot grāmatvedības reģistrus divkāršā ieraksta sistēmā.....	7
4.	PVN uzskaites kārtība, kārtojot grāmatvedības reģistrus vienkāršā ieraksta sistēmā.....	11
5.	PVN uzskaites kārtība, beidzot piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību	14

1. Kas var izmantot īpašo kārtību

Vispārīgais PVN uzskaites **pamatprincips** ir tāds, ka aprēķināto PVN uzrāda preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas brīdī, bet priekšnodokli atskaita preču vai pakalpojumu saņemšanas brīdī.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137. pants nosaka **īpašu** nodokļa maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas **kārtību jeb „kases principu”**. Kases princips nozīmē to, ka aprēķināto PVN uzrāda samaksas saņemšanas brīdī un attiecīgi arī priekšnodokli atskaita samaksas brīdī (ievērojot Likumā noteiktos ierobežojumus).

Minētā īpašā kārtība attiecas uz reģistrētiem PVN maksātājiem, kuriem:

1) iepriekšējā taksācijas gadā kopējā darījumu vērtība nav pārsniegusi **100 000 euro**, vai reģistrējoties Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) PVN maksātāju reģistrā, taksācijas gadā neplāno par **100 000 euro** lielāku darījumu apjomu.¹

2) iepriekšējā taksācijas gadā kopējā darījumu vērtība ir sasniegusi **100 000 euro**, bet nav pārsniegusi **500 000 euro** un:

- kas darbojas zivsaimniecības nozarē, — attiecībā uz svaigu, saldētu vai atdzesētu zivju un vēžveidīgo piegādēm;
- kurš ir lauksaimniecības produkcijas ražotājs vai lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība — attiecībā uz šādu lauksaimniecības produktu piegādi:

- a) dzīvi dzīvnieki;
- b) piens un piena pārstrādes produkti,
- c) putnu olas,
- d) dabiskais medus,
- e) dārzeņi, sakņaugi, bumbuļaugi,
- f) graudaugu produkti,
- g) eļļas augu sēklas un augļi, dažādi graudi, sēklas un augļi.²

3) iepriekšējā taksācijas gadā kopējā darījumu vērtība ir sasniegusi **100 000 euro**, bet nav pārsniegusi **2 000 000 euro** un kurš sniedz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumus, - attiecībā uz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanu.³

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pants nosaka īpašu nodokļa maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību atsevišķos gadījumos.

Īpašo kārtību nedrīkst piemērot tiem pakalpojumiem un preču piegādei, kuru sniegšanas vai piegādes vieta nav iekšzeme, kā arī preču piegādei Eiropas Savienības teritorijā un preču eksportam.

1. tabulā norādīts, kuriem reģistrētajiem PVN maksātājiem un kad ir pienākums iemaksāt PVN valsts budžetā, kā arī brīdis, kad ir tiesības atskaitīt priekšnodokli par precēm un pakalpojumiem, kas iegādāti un saņemti ar PVN apliekamu darījumu nodrošināšanai.

¹ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta pirmā daļa

² Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta otrā daļa

³ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta 2. ¹daļa

1.tabula

	Jebkurš reģistrēts PVN maksātājs	Likuma 137.panta otrajā daļā minētie PVN maksātāji	Likuma 137.panta 2. ¹ daļā daļā minētie PVN maksātāji
Kopējā darījumu vērtība gadā (euro)*	< 100 000, vai reģistrējoties neplāno pārsniegt	100 000 < 500 000	100 000 < 2 000 000
PVN valsts budžetā maksā tad, kad:	saņemta samaksa par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem	saņemta samaksa par piegādātajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, bet ne vēlāk kā 6 mēnešus pēc nodokļa rēķina izrakstīšanas	
Tiesības atskaitīt priekšnodokli	tajā taksācijas periodā, kurā ir samaksātas no citiem PVN maksātājiem saņemtajos nodokļa rēķinos norādītās nodokļa summas		

*Aprēķinot kopējo darījumu vērtības summu, tajā neiekļauj nodokļa maksātāja piegādāto pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu vērtību, ja nodokļa maksātājs šādu piegādi veic vienu reizi 12 mēnešu laikā

1.piemērs

Reģistrēts PVN maksātājs SIA "Zvaigzne" nodarbojas ar kāpostu audzēšanu un to piegādi, kā arī lauksaimniecības tehnikas iznomāšanu un tās remontu. Konstatēts, ka 2019.gadā kopējā darījumu vērtība ir 71 143,59 euro. Tā kā SIA "Zvaigzne" 2019.gada kopējā darījumu vērtība nepārsniedz 100 000 euro, SIA "Zvaigzne" ar 2020.gadu ir tiesības izvēlēties piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību visiem saimnieciskās darbības veidiem.

2.piemērs

Reģistrēts PVN maksātājs SIA "Tupenis" nodarbojas ar kartupeļu audzēšanu un to piegādi. Konstatēts, ka 2019.gadā kopējā darījumu vērtība ir 128 058,46 euro, kas ir vairāk par 100 000 euro, bet nav vairāk par 500 000 euro. Tā kā SIA "Tupenis" lauksaimniecības produktu ražošanas veids ir iekļauts Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta otrās daļas 2.punkta "e" apakšpunktā, SIA "Tupenis" ar 2020.gadu ir tiesības izvēlēties piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību attiecībā uz šo lauksaimniecības produktu piegādi.

3.piemērs

Reģistrēts PVN maksātājs SIA "Namiņš" sniedz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumus. Konstatēts, ka 2019.gadā kopējā darījumu vērtība ir 1 023 000,00 euro, kas ir vairāk par 100 000 euro, bet nav vairāk par 2 000 000 euro. Tā kā SIA "Namiņš" sniegto pakalpojumu veids ir minēts Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta 2.¹daļā, SIA "Namiņš" ar 2020.gadu ir tiesības izvēlēties piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību attiecībā uz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanu.

Kā kļūt par PVN maksātāju, kurš var piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību:

✓ reģistrēts PVN maksātājs **informē**** Valsts ieņēmumu dienestu, **ka vēlas piemērot** īpašo PVN maksāšanas kārtību, līdz taksācijas gada 31.janvārim un šo kārtību piemēro ar taksācijas gada 1.janvāri;

✓ **reģistrējoties par PVN maksātāju, papildus informē**** Valsts ieņēmumu dienestu, **ka vēlas piemērot** īpašo PVN maksāšanas kārtību, un šo kārtību piemēro ar pirmo taksācijas periodu pēc reģistrācijas Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā.

** Iesniegumu noformē brīvā formā.

4.piemērs

SIA "Puķīte" Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā ir reģistrējusies 2009.gada 8.maijā. SIA "Puķīte" konstatē, ka 2019.gadā tās kopējā darījumu vērtība ir 71 143,59 euro, un ar 2020.gadu tā izvēlas piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību. 2020.gada 21.janvārī SIA "Puķīte" iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā iesniegumu Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pantā noteiktās īpašās PVN maksāšanas kārtības piemērošanai.

5.piemērs

Individuālais komersants "Ozols" (turpmāk – IK "Ozols") komercreģistrā reģistrējies 2019.gada 2.jūlijā. IK "Ozols" konstatē, ka tā veikto kopējo darījumu apmērs no 2019.gada 2.jūlija līdz 2019.gada 31.decembrim ir 42 686,16 euro. Ņemot vērā iepriekšējā periodā veikto apliekamo darījumu apmēru un to, ka kopējais darījumu apmērs 2020.gadā nav plānots lielāks par 100 000 euro, IK "Ozols" 2020.gadā izvēlas piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību un 2020.gada 2.janvārī (vienlaikus ar reģistrēšanos Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā) iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā iesniegumu Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pantā noteiktās īpašās PVN maksāšanas kārtības piemērošanai.

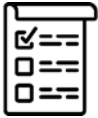

Reģistrētam PVN maksātājam, kas piemēro īpašo PVN maksāšanas kārtību, nav tiesību to mainīt agrāk kā par nākamo taksācijas gadu.

6.piemērs

SIA "Puķīte" ar 2019.gadu izvēlējies piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību. SIA "Puķīte" 2019.gada jūlijā konstatējis, ka tās kopējā darījumu vērtība 2019.gada augustā jau ir pārsniegusi 100 000 euro un tā vairs neatbilst Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem. SIA "Puķīte" ar nākamo taksācijas gadu piemēro Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteikto vispārīgo PVN aprēķināšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību.

2. PVN uzskaites kārtība, sākot piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību

Reģistrēts nodokļa maksātājs, kas izvēlas piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību, šo kārtību nepiemēro darījumiem, kas veikti iepriekšējos pārskata periodos, kad PVN uzskaitēi tika piemērota Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktā vispārīgā PVN aprēķināšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtība.

Sākot piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību, grāmatvedības reģistros nodala iepriekšējo pārskata periodu debitoru un kreditoru parādus, kuros iekļautais PVN ir samaksāts valsts budžetā vai atskaitīts kā priekšnodoklis, no nākamajos pārskata periodos grāmatvedības reģistros norādītajiem debitoru un kreditoru parādiem, kuriem piemēro īpašo PVN maksāšanas kārtību.

Ja Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta otrajā daļā minētie reģistrētie nodokļa maksātāji nodarbojas gan ar minētajā pantā noteikto lauksaimniecības produktu piegādi, gan citiem saimnieciskās darbības veidiem, nodokļa maksātāji grāmatvedībā nodrošina atsevišķu lauksaimniecības produktu piegādes darījumu uzskaiti. Ja reģistrēts nodokļa maksātājs nevar nodrošināt šo darījumu atsevišķu uzskaiti, nodokļa maksātājam nav tiesību piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību.

Ja piemēro īpašo PVN maksāšanas kārtību, izrakstītajos nodokļa rēķinos jālieto norāde „naudas līdzekļu uzskaitē”.

Nodokļa maksātājiem, kas PVN uzskaita parastajā kārtībā, ir rūpīgi jāpārbauda arī no darījumu partneriem saņemtie nodokļa rēķini, pēc kuriem atskaita priekšnodokli. **Ja saņemtajā nodokļa rēķinā ir norāde „naudas līdzekļu uzskaitē”, priekšnodokļa atskaitīšanu, ja tam ir pamats, drīkst veikt tikai tad, kad šāds nodokļa rēķins ir apmaksāts.**

3. PVN uzskaites kārtība, kārtojot grāmatvedības reģistrus divkāršā ieraksta sistēmā

Reģistrēts nodokļa maksātājs, kas grāmatvedību kārtē divkāršā ieraksta sistēmā, PVN norādīšanai grāmatvedībā kontu plānā paredz saimniecisko darījumu būtībai atbilstošus kontus.

Metodiskajā materiālā grāmatvedības konti izveidoti atbilstoši Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma 1.pielikumā sniegtajai bilances un 3.pielikumā sniegtajai peļņas vai zaudējumu aprēķina shēmai.

Reģistrēts nodokļa maksātājs PVN norādīšanai grāmatvedībā izmanto šādus bilances kontus:

- kontu grupas “Kreditori” kontu “Norēķini par pievienotās vērtības nodokli”;

- kontu grupas "Kreditori" konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" apakškontu "Pievienotās vērtības nodoklis";
- kontu grupas "Debitori" kontu "Pārmaksātais pievienotās vērtības nodoklis".

Kontu "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" izmanto, lai:

- konta debetā norādītu PVN summas, kuras no valsts budžetā maksājamās PVN summas atskaita kā priekšnodokli. Ja taksācijas perioda beigās konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" atlikums ir debetā, pārmaksāto PVN summu norāda konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" kredītā un konta "Pārmaksātais pievienotās vērtības nodoklis";
- konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" kredītā norādītu par apliekamajiem darījumiem aprēķinātās un/vai saņemtās PVN summas. Samaksājot PVN valsts budžetā, konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" kredītā norādīto PVN summu norāda konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" debetā un apgrozāmo līdzekļu konta "Nauda" kredītā.

Konta "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" apakškontu "Pievienotās vērtības nodoklis" izmanto, piemērojot īpašo PVN maksāšanas kārtību, lai uzskaitītu PVN summas, kuras reģistrētam nodokļa maksātājam nav tiesību iekļaut kontā "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli":

- apakškonta "Pievienotās vērtības nodoklis" debetā norāda PVN summas, kas nav samaksātas un kuras saskaņā Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pantu nav atskaitāmas no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodoklis;
- apakškonta "Pievienotās vērtības nodoklis" debetā norāda PVN summas, kas nav samaksātas un kuras saskaņā Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pantu nav atskaitāmas no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodoklis;
- apakškonta "Pievienotās vērtības nodoklis" kredītā norāda par apliekamajiem darījumiem saņemamās PVN summas, kuras saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pantu nav maksājamas valsts budžetā, jo nav saņemta samaksa no darījuma partnera.

7.piemērs

2019.gada 3.janvārī pakalpojumu sniedzēja SIA "Lapa" sniedz pakalpojumu SIA "Koks" un izraksta nodokļa rēķinu Nr.3336/12a, kurā norāda sniegto pakalpojumu vērtību 1422,87 euro, PVN 21 % 298,80 euro, kopā 1721,67 euro.

2019.gada 17.janvārī SIA "Koks" samaksā par saņemto pakalpojumu 1721,67 euro saskaņā ar saņemto nodokļa rēķinu.

Gan SIA "Lapa", gan SIA "Koks" ir izvēlējušās piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību.

Pakalpojuma sniedzēja SIA "Lapa" darījumus grāmatvedības reģistros norāda šādi:

- 1) 2019.gada 3.janvārī, izrakstot nodokļa rēķinu Nr.3336/12a SIA "Koks":

D "Pircēju un pasūtītāju parādi"	1721,67 euro
K "Saimnieciskās darbības ieņēmumi"	1422,87 euro
K "Pievienotās vērtības nodoklis"	298,80 euro

- 2) 2019.gada 17.janvārī, saņemot samaksu no SIA "Koks" par sniegto pakalpojumu:

D "Nauda"	1721,67 euro
K "Pircēju un pasūtītāju parādi"	1721,67 euro
D "Pievienotās vērtības nodoklis"	298,80 euro
K "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	298,80 euro

Pakalpojuma saņēmēja SIA "Koks" darījumus grāmatvedības reģistros norāda šādi:

1) 2019.gada 3.janvārī, saņemot SIA "Lapa" izrakstīto nodokļa rēķinu Nr.3336/12a:

D "Saimnieciskās darbības izmaksas"	1422,87 euro
D "Pievienotās vērtības nodoklis"	298,80 euro
K "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	1721,67 euro

2) 2019.gada 17.janvārī, samaksājot SIA "Lapa" par saņemto pakalpojumu:

D "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	1721,67 euro
K "Nauda"	1721,67 euro
D "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	298,80 euro
K "Pievienotās vērtības nodoklis"	298,80 euro

Ja Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta otrajā daļā minētais reģistrēts nodokļa maksātājs, kas izvēlējies īpašo PVN maksāšanas kārtību piemērot konkrētu lauksaimniecības produktu piegādei, pēc šiem mēnešiem no rēķina izrakstīšanas dienas nav saņēmis samaksu par piegādātajiem lauksaimniecības produktiem, konkrēto PVN summu no apakškonta "Pievienotās vērtības nodoklis" pārgrāmato uz kontu "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli".

8.piemērs

SIA "Krasts" saimnieciskās darbības veids ir savā saimniecībā iegūto vistu olu piegāde. Papildus tam SIA "Krasts" ar sev piederošo transportlīdzekli sniedz arī transporta pakalpojumus. SIA "Krasts" nodrošina šo darījumu veidu atsevišķu uzskaiti.

2019.gada 3.septembrī SIA "Krasts" sniedz transporta pakalpojumus SIA "Jūra" un izraksta nodokļa rēķinu Nr.956/38, kurā norāda sniegto pakalpojumu vērtību 853,72 euro, PVN 21 % 179,28 euro, kopā 1033 euro.

2019.gada 5.septembrī SIA "Krasts" piegādā vistu olas SIA "Liedags" un izraksta nodokļa rēķinu Nr.958/14, norādot pārdoto preču vērtību 284,57 euro, PVN 21 % 59,76 euro, kopā 344,33 euro.

2019.gada 15.novembrī SIA "Liedags" samaksā SIA "Krasts" daļu no rēķinā Nr.958/14 norādītās preču vērtības 213,43 euro.

2019.gada 19.decembrī SIA "Jūra" samaksā SIA "Krasts" par saņemto pakalpojumu saskaņā ar nodokļa rēķinu Nr.956/38 1033 euro.

SIA "Krasts" ir izvēlējusies piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību lauksaimniecības produktu piegādes darījumos, savukārt transporta pakalpojumu sniegšanas darījumiem piemēro vispārīgo PVN uzskaites kārtību.

SIA "Liedags" un SIA "Jūra" nepiemēro īpašo PVN maksāšanas kārtību un PVN uzskaiti piemēro Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteikto vispārīgo PVN maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību.

SIA "Krasts" darījumus grāmatvedības reģistros norāda šādi:

1. 2019.gada 3.septembrī, izrakstot nodokļa rēķinu Nr.956/38 SIA "Jūra" par sniegtajiem transporta pakalpojumiem:

D "Pircēju un pasūtītāju parādi"	1033 euro
K "Saimnieciskās darbības ieņēmumi"	853,72 euro
K "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	179,28 euro

2. 2019.gada 5.septembrī, izrakstot nodokļa rēķinu Nr.958/14 SIA "Liedags" par piegādātajiem lauksaimniecības produktiem:

D "Pircēju un pasūtītāju parādi"	344,33 euro
K "Saimnieciskās darbības ieņēmumi"	284,57 euro
K "Pievienotās vērtības nodoklis"	59,76 euro

3. 2019.gada 15.novembrī, saņemot 213,43 euro (daļēju nodokļa rēķina Nr.958/14 samaksu) no SIA "Liedags" par piegādātajiem lauksaimniecības produktiem, aprēķina 213,43 euro ietvērto PVN 21 %, t.i., 37,04 euro (213,43 euro : 1,21 = 176,39 euro (apliekamā vērtība) un 176,39 euro x PVN 21 % = 37,04 euro (PVN 21 %)):

D "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	213,43 euro
K "Nauda"	213,43 euro
D "Pievienotās vērtības nodoklis"	37,04 euro
K "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	37,04 euro

4. 2019.gada 19.decembrī, no SIA "Jūra" saņemot samaksu 1033 euro par sniegto pakalpojumu saskaņā ar nodokļa rēķinu Nr.956/38:

D "Nauda"	1033 euro
K "Pircēju un pasūtītāju parādi"	1033 euro

5. tā kā 2020.gada 5.martā ir pagājuši seši mēneši no nodokļa rēķina Nr.958/14 izrakstīšanas dienas un daļu no rēķinā norādītās preču vērtības, t.i., 130,90 euro, SIA "Liedags" nav samaksājusi, SIA "Krasts" no nesamaksātās preču vērtības 130,90 euro aprēķina tajā ietvērto PVN 21 %, t.i., 22,72 euro (130,90 euro : 1,21 = 108,18 euro (apliekamā vērtība) un 108,18 euro x 21 % = 22,72 euro (PVN 21 %)) un iekļauj kontā "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli" kā valsts budžetā maksājamo PVN:

D "Pievienotās vērtības nodoklis"	22,72 euro
K "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	22,72 euro

Pakalpojumu saņēmēja SIA "Jūra" darījumus grāmatvedības reģistros norāda šādi:

- 1) 2019.gada 3.septembrī, saņemot SIA "Krasts" izrakstīto nodokļa rēķinu Nr.956/38:

D "Saimnieciskās darbības izmaksas"	853,72 euro
D "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	179,28 euro
K "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	1033 euro

- 2) 2019.gada 19.decembrī, samaksājot 1033 euro SIA "Krasts" par sniegto pakalpojumu saskaņā ar nodokļa rēķinu Nr.956/38:

D "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	1033 euro
K "Nauda"	1033 euro

Preču saņēmēja SIA "Liedags" darījumus grāmatvedības reģistros norāda šādi:

1. 2019.gada 5.septembrī, saņemot SIA "Krasts" izrakstīto nodokļa rēķinu Nr.958/14:

D "Saimnieciskās darbības izmaksas"	284,57 euro
D "Norēķini par pievienotās vērtības nodokli"	59,76 euro
K "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	344,33 euro

2. 2019.gada 5.novembrī, veicot daļēju nodokļa rēķina Nr.958/14 samaksu 213,43 euro:

D "Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem"	213,43 euro
K "Nauda"	213,43 euro

4. PVN uzskaites kārtība, kārtojot grāmatvedības reģistrus vienkāršā ieraksta sistēmā

Reģistrēts nodokļa maksātājs, kurš ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs un grāmatvedību kārtē vienkāršā ieraksta sistēmā, PVN uzskaitē kārtē "Pievienotās vērtības nodokļa uzskaites žurnālu" (turpmāk – žurnāls), kura paraugs un aizpildīšanas kārtība sniegta Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" 6.pielikumā.

Ja reģistrēts nodokļa maksātājs, kurš minēts šī metodiskā materiāla 1.1.apakšpunktā, saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālu kārto elektroniski, Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" 6.pielikumā sniegto PVN uzskaites žurnālu var nekārtot, bet papildināt saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālu ar ailēm, lai uzskaitītu aprēķinātās nodokļa summas, par kurām taksācijas periodā saņemta samaksa, un priekšnodokļi norādāmās nodokļa summas, par kurām taksācijas periodā veikta samaksa saskaņā ar nodokļa rēķiniem, kas saņemti no citiem reģistrētiem nodokļa maksātājiem.

Reģistrēti nodokļa maksātāji debitoru un kreditoru parādu uzskaites reģistrā norāda informāciju, kas noteikta Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188 "Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārto grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" 39.punktā.

9.piemērs

Zemnieku saimniecība "Bitīte" (turpmāk – ZS "Bitīte"), kura nodarbojas ar dabīgā medus iegūšanu un tā iepirkšanu no citām zemnieku saimniecībām, veic pašu iegūtā un iepirktā dabīgā medus piegādi. Papildus ZS "Bitīte" nodarbojas ar savas lauksaimniecības tehnikas iznomāšanu. ZS "Bitīte" nodrošina šo darījumu veidu atsevišķu uzskaiti.

2019.gada 15.janvārī ZS "Bitīte" piegādā dabīgo medu SIA "Kastanis" 711,44 euro vērtībā, PVN 21 % 149,40 euro, kopā 860,84 euro, un izraksta nodokļa rēķinu Nr.423/I.

2019.gada 16.janvārī ZS "Bitīte" iepērk dabīgo medu no individuālā komersanta J.Bērziņa (turpmāk – IK J.Bērziņš), kas ir reģistrēts nodokļa maksātājs, saskaņā ar nodokļa rēķinu 284,57 euro vērtībā, PVN 21 % 59,76 euro, kopā 344,33 euro.

2019.gada 18.janvārī ZS "Bitīte" no kases izmaksā IK J.Bērziņam 344,33 euro par iegādāto dabīgo medu, noformējot kases izdevumu orderi Nr.58.

2019.gada 19.janvārī ZS "Bitīte" noslēdz nomas līgumu par celmu frēzētāja nomu, kuru iznomā SIA "Baļķītis", izrakstot nodokļa rēķinu Nr.425/II 42,69 euro vērtībā, PVN 21 % 8,96 euro, kopā 51,65 euro.

ZS "Bitīte" un IK J.Bērziņš ir izvēlējušies piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību. Savukārt SIA "Kastanis" un SIA "Baļķītis" PVN uzskaitē piemēro Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteikto vispārīgo PVN maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību.

ZS "Bitīte" darījumus grāmatvedības reģistros norāda šādi:

- 1) 2019.gada 15.janvārī, izrakstot nodokļa rēķinu un piegādājot medu SIA "Kastanis" žurnālā ierakstu neizdara, bet nodokļa rēķinā norādīto informāciju reģistrē debitoru parādu reģistrā tā, lai pēc samaksas saņemšanas nodokļa rēķinā norādīto informāciju varētu norādīt žurnālā;
- 2) 2019.gada 16.janvārī, iepērkot dabīgo medu no IK J.Bērziņa un saņemot nodokļa rēķinu, žurnālā ierakstu neizdara, bet nodokļa rēķinā norādīto informāciju reģistrē kreditoru parādu reģistrā tā, lai pēc samaksas veikšanas nodokļa rēķinā norādīto informāciju varētu norādīt žurnālā;
- 3) 2019.gada 18.janvārī, samaksājot IK J.Bērziņam par medus iegādi, darījumu žurnālā norāda šādi:

Likuma 137.pants

2	6	22	26	30	31	32
18.01.	Samaksāts par medus iegādi	284,57	59,76	344,33	18.01. izd.ord. Nr.58	344,33

Kreditoru parādu uzskaites žurnālā izdara attiecīgu ierakstu, dzēšot kreditora parādu summu IK J.Bērziņam;

4) 2019.gada 19.janvārī, iznomājot lauksaimniecības tehniku SIA "Balķītis" un izrakstot nodokļa rēķinu, darījumu žurnālā norāda šādi:

2	6	8	15	20	31	32
19.01.	Iznomā lauksaimniecības tehniku	42,69	8,96	51,65		

5) 2019.gada 15.jūlijā no nodokļa rēķina Nr.423/I izrakstīšanas dienas – 2019.gada 15.janvāra – ir pagājuši seši mēneši un nodokļa rēķinā norādīto lauksaimniecības produktu vērtību SIA "Kastanis" nav samaksājis. Darījumu žurnālā norāda šādi:

2	6	8	15	20	33
15.07.	Budžetā maksājamais nodoklis saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.panta sesto daļu	711,44	149,40	860,84	samaksa nav saņemta

IK J.Bērziņš grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā un PVN žurnālā darījumu norāda šādi:

1) 2019.gada 16.janvārī izraksta nodokļa rēķinu un piegādā dabīgo medu ZS "Bitīte" – žurnālā ierakstu neizdara, bet nodokļa rēķinā norādīto informāciju reģistrē debitoru parādu reģistrā tā, lai pēc samaksas saņemšanas nodokļa rēķinā norādīto informāciju varētu norādīt žurnālā;

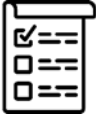
2) 2019.gada 18.janvārī, saņemot samaksu no ZS "Bitīte":

2	6	8	15	20
18.01.	Saņemta samaksa par medus piegādi	284,57	59,76	344,33

Debitoru parādu uzskaites žurnālā izdara attiecīgu ierakstu, dzēšot debitora parāda summu ZS "Bitīte".

5. PVN uzskaites kārtība, beidzot piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību

Ja pēctaksācijas gadā reģistrēts nodokļa maksātājs nevēlas piemērot Pievienotās vērtības nodokļa likuma 137.pantā noteikto īpašo PVN maksāšanas kārtību, tas informē Valsts ieņēmumu dienestu līdz taksācijas gada 31.decembrim, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestā iesniegumu (noformējot brīvā formā) par to, ka pēctaksācijas gadā reģistrēts nodokļa maksātājs nevēlas piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību.

10.piemērs

SIA "Lote" Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā ir reģistrējusies 2019.gada 18.aprīlī un 2019.gadā piemēro īpašo PVN maksāšanas kārtību. Sabiedrība ar 2020.gadu nevēlas piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību. 2019.gada 20.decembrī SIA "Lote" ar iesniegumu informē Valsts ieņēmumu dienestu par to, ka tā nevēlas 2020.gadā piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību.

Ja reģistrēts nodokļa maksātājs pēctaksācijas gadā nevēlas piemērot īpašo PVN maksāšanas kārtību un par to ir informējis Valsts ieņēmumu dienestu, tas PVN par taksācijas gadā veiktajiem darījumiem deklarē un iemaksā valsts budžetā, ne vēlāk kā iesniedzot pēctaksācijas gada jūnija vai otrā ceturkšņa deklarāciju. Šajā deklarācijā reģistrēts nodokļa maksātājs norāda atskaitāmo priekšnodokli par taksācijas gadā saņemtajos nodokļa rēķinos norādītajām nodokļa summām.

Reģistrēts nodokļa maksātājs var izvēlēties deklarēt un iemaksāt valsts budžetā PVN par taksācijas gadā veiktajiem darījumiem, iesniedzot pēctaksācijas gada jūnija vai otrā ceturkšņa deklarāciju, vai sadalīt valsts budžetā maksājamās PVN summas un atskaitāmo priekšnodokli PVN deklarācijās, kuras noformētas atbilstoši likumā noteiktajam. Piemēram, ja reģistrēts nodokļa maksātājs PVN deklarāciju iesniedz katru mēnesi, par taksācijas gadā veiktajiem darījumiem PVN drīkst norādīt nākamā taksācijas gada janvāra līdz jūnija (ieskaitot) PVN deklarācijās. Savukārt, ja PVN deklarāciju iesniedz par ceturksni, PVN par taksācijas gadā veiktajiem darījumiem drīkst norādīt PVN deklarācijās gan par pirmo ceturksni, gan otro ceturksni.

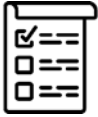
11.piemērs

SIA "Liepa" nolemj, ka nepiemēros īpašo PVN maksāšanas kārtību ar 2020.gadu, un 2019.gada 27.decembrī par to informē Valsts ieņēmumu dienestu. Sabiedrībai posteņu grupā "Debitori" ir uzskaitīti debitoru parādi 8608,37 euro (t.sk. PVN 1494,02 euro) apmērā, savukārt posteņu grupā "Īstermiņa kreditori" ir uzskaitīti kreditoru parādi 6886,70 euro (t.sk. PVN 1195,21 euro) apmērā. SIA "Liepa" PVN deklarācijas iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā katru mēnesi un nolemj, ka 2020.gada marta PVN deklarācijā norādīs daļu no PVN summām, kas saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteikto jādeklarē un jāiemaksā valsts budžetā, ne vēlāk kā iesniedzot pēctaksācijas gada jūnija PVN deklarāciju. Tātad, 2020.gada marta PVN deklarācijā SIA "Liepa" norāda darījumus 1422,87 euro vērtībā, PVN 21 % 298,80 euro, savukārt kā priekšnodokli atskaita 426,86 euro. Atlikušās PVN

summas SIA "Liepa" nolemj iekļaut 2020.gada maija PVN deklarācijā. Tātad, 2020.gada maija PVN deklarācijā SIA "Liepa" norāda darījumus 5691,49 euro vērtībā, PVN 21 % 1494,02 euro, savukārt kā priekšnodokli atskaita 768,35 euro.

Reģistrēts nodokļa maksātājs, sākot ar nākamo taksācijas periodu pēc Valsts ieņēmumu dienesta informēšanas, PVN uzskaitēi piemēro vispārīgo kārtību.

Reģistrēts nodokļa maksātājs, kurš ir izslēgts no Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistra un līdz izslēgšanai piemērojis īpašo PVN maksāšanas kārtību, iepriekšējos taksācijas periodos veiktos darījumus, kas netika norādīti nodokļa deklarācijās, norāda nodokļa deklarācijā un PVN iemaksā valsts budžetā 20 dienu laikā pēc nodokļa maksātāja izslēgšanas no PVN maksātāju reģistra. Nodokļa deklarācijā norāda arī atskaitāmo priekšnodokli par iepriekšējos taksācijas periodos saņemtajos nodokļa rēķinos norādītajām nesamaksātajām nodokļa summām.

12.piemērs

SIA "Poga" 2019.gada 1.februārī ir izslēgta no Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistra. SIA "Poga" līdz 2019.gada 31.janvārim piemēroja īpašo PVN maksāšanas kārtību.

Par iepriekšējos taksācijas periodos veiktajiem darījumiem nodokļa deklarācijā nav norādīti darījumi 7114,36 euro apmērā un PVN 21 % 1494,02 euro.

Atskaitāmais priekšnodoklis par iepriekšējos taksācijas periodos saņemtajos nodokļa rēķinos norādītajām nesamaksātajām nodokļa summām ir 355,72 euro.

SIA "Poga" PVN deklarāciju iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā katru mēnesi. 2019.gada janvāra PVN deklarācijā, kas sagatavota 2019.gada februārī, norāda darījumus 7114,36 euro vērtībā, PVN 21 % 1494,02 euro, savukārt kā priekšnodokli atskaita 355,72 euro.

SIA "Poga" saskaņā ar Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteikto deklarē minētos darījumus un iemaksā valsts budžetā 1138,30 euro (1494,02 euro – 355,72 euro) ne vēlāk kā līdz 2019.gada 20.februārim.
